

**Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií**

**Jaromír Brandýský
Pedagogika – veřejná správa**

**Průběh řízení ve věcech občansko-právních sporných
u soudu prvního stupně – okresního soudu**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

OLOMOUC 2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
a že jsem použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 14.2.2011

.....

podpis

Děkuji JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování.

Obsah

Úvod	5
1. Historie práva a práva občanského	7
2. Občanský soudní řád, civilní proces	8
3. Soustava soudů a jejich pravomoc	10
4. Věcná a místní příslušnost soudu	11
5. Úkony soudu	13
6. Účastníci	14
6.1 Způsobilost účastníků	14
7. Řízení u soudu	16
7.1 Zahájení řízení u soudu	16
7.2 Dispozice účastníka se žalobou	17
7.3 Platební rozkaz	19
7.4 Soudní smír	19
7.5 Průběh řízení	20
7.6 Zkoumání podmínek řízení	21
7.7 Nařízení jednání a doručování účastníkům	22
7.8 Jednání – jeho průběh, dokazování	24
7.9 Rozsudek	28
7.10 Náklady řízení	29
7.11 Rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání	29
7.12 Usnesení	30
8. Odvolání	31
8.1 Mimořádné opravné prostředky	33
9. Předběžné opatření	35
10. Nesporné řízení	36
11. Pojmy, které se vyskytují v občansko-právním řízení	37
Závěr	39
Seznam literatury a zdrojů	40
Seznam příloh	42
Přílohy	
Anotace	

Úvod

Poměrně dlouhý název práce by možná mohl někoho vylekat. Předmětem práce je zjednodušeně řečeno civilní řízení u okresního soudu. Soudy jsou instituce, se kterými se setkává každý z nás. A to ať již osobně či prostřednictvím např. médií. Televize, noviny, rádia nás denně informují o průběhu či výsledcích nejrůznějších soudních řízení, většinou trestních či civilních. A právě druhým jmenovaným se zabývá tato práce.

Téma Průběh řízení ve věcech občansko-právních sporných u soudu prvního stupně – okresního soudu jsem si zvolil i přesto, že na Univerzitě Palackého v Olomouci studuji fakultu pedagogickou a nikoli právnickou. Toto téma se mě osobně dotýká, neboť pracuji jako zapisovatel na civilním oddělení Okresního soudu v Ústí nad Orlicí. Navíc v průběhu studia na pedagogické fakultě byl vyučován i předmět občanskoprávní vztahy. Právu jako takovému je ve výuce na Pedagogické fakultě olomoucké univerzity, při studiu mého oboru pedagogiky - veřejné správy, dán celkem velký prostor (viz předměty obchodní právo, právní propedeutika, správní právo a další). Můj vztah k právu, zejména k právu občanskému a civilnímu procesnímu je kladný. Přicházím s ním každý den do styku a pozoruji zákonitosti civilního procesu. Motivací pro volbu tohoto téma byl právě každodenní kontakt s civilním právem procesním. Zkušenosti a poznatky, které díky své práci mám, mi pomohly při výběru tématu práce a jejím samotném zpracování.

Cílem práce je přiblížit a popsat vše, co je spojeno s občanskoprávním řízením u okresního soudu a analyzovat jeho činnost v těchto občanskoprávních sporech. Čtenáři by měli být po přečtení této práce seznámeni s fungováním a činností okresního soudu v civilních řízeních. Dozví se např., kdo je účastníkem takového řízení, kdo má způsobilost být tímto účastníkem, jaké jsou strany

občanskoprávního řízení, kdo v řízení rozhoduje, jakým způsobem rozhoduje, jaké jsou opravné prostředky atd.

Podklady (metodami) pro vypracování této práce jsou studium literatury, účast u jednání soudu, zpracování spisů, vyhotovování soudních dokumentů a jiné. Práce je strukturována od historie občanského práva, přes úkony soudu a účastníky řízení, až po rozhodnutí soudu a opravné prostředky proti těmto.

1. Historie práva a práva občanského

Předmětem této práce je současný průběh řízení ve sporných občanskoprávních věcech, nicméně nelze opomenout stručnou zmínku o vývoji této právní disciplíny. Není možné se zabývat všemi historickými dokumenty, které se dotýkaly vývoje občanského soudního řádu (dále o.s.ř.) v českých zemích.

Jedním z významných děl, která se zabývají procesem, jsou Práva zemská česká, které koncem 14. století sepsal jeden z nejlepších znalců českého středověkého práva pan Ondřej z Dubé. Nejvýznamnější kodifikací, která přispěla ke sjednocení práva v českých zemích, byla práce Pavla Kristiána z Koldína, který zpracoval a sjednotil městské právo v českých zemích, ať již se to týkalo stránky procesní, trestní či civilní. Jeho práce byla roku 1579 vydána tiskem s názvem Práva městská Království českého. Jedná se o dílo, které bylo mimořádně cenným příspěvkem české právní kultury, bylo napsáno dobrou češtinou v dokonalé formulaci. Používání tohoto zákoníku přetrvalo v českých zemích vlastně až do roku 1811, kdy byl vyhlášen dlouho připravovaný nový velký zákoník pro všechny české rakouské země pod názvem Kniha všeobecných zákonů městských.

S vývojem společenským se v 17. a 18. století změnil také vývoj v procesním právu. Nastal přechod k úřednickému soudnictví. Všeobecně byly zavedeny opravné prostředky. Byla uplatněna možnost, aby strana nespokojená s výrokem soudu mohla vyvolat nové řízení. Systém soudců z povolání umožnil, aby soudy fungovaly jako státní úřady pracující nepřetržitě. Civilní soudní řád byl vydán pro všechny rakouské země za Josefa II. roku 1781 a převládala v něm zásada projednací, což znamenalo, že hlavní aktivitu měly sporné strany. Potřeba reformovat civilní proces se ukázala ve zvýšené míře v polovině 19. století. Byla zavedena zvláštní a mimořádná řízení (roku 1855 bylo zavedeno urychlené, tzv. mandátní řízení, 1873 řízení

bagatelní – o nepatrných věcech). Jak je všeobecně známo, shora citovaný občanský zákoník z roku 1811 platil v českých zemích až do roku 1950, rovněž tak se nereformoval civilní proces. Vlastně se používaly upravené pro potřeby Československého státu procesní zákony z doby Rakouska – Uherska.

Významnou novelou občanského soudního řádu byl zákon č. 99/1963 Sb., který byl v době svého vzniku ideově koncipován jako jednotný civilní procesní předpis pro věci náležející do civilní pravomoci soudů. V této podobě tento zákon v podstatě zůstal až do roku 1989, kdy poté prošel mnoha novelizacemi. V rámci těchto novelizací docházelo k přizpůsobování o.s.ř. změněným společenským podmínkám a často i k návratu k právním institutům, které zde byly před rokem 1950. Jednalo se např. o rozsudek pro zmeškání, rozsudek pro uznání.

Významnou novelizací byl zákon č. 30/2000 Sb., kdy byla např. nově upravena poučovací povinnost soudů vůči účastníkům a do procesu byl vrácen princip tzv. koncentrace řízení. Rovněž se vrátila např. žaloba pro zmatečnost. Poslední novelou o.s.ř., platnou od 1.7.2009 došlo k významné novelizaci v doručování v rámci občanského soudního řízení, kdy vesměs byla zodpovědnost za přijetí doručované písemnosti soudu přenesena na účastníka. Rovněž byl zaveden institut přípravného jednání, rozšířila se koncentrace řízení.¹

2. Občanský soudní řád, civilní proces, občanskoprávní vztahy

Základním pramenem občanského práva procesního je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv

¹ Pohled na občanský soudní řád po novele na stránkách: http://pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-38153090-F00000_d-dalsi-pohled-na-obcansky-soudni-rad-po-novele

a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachovávání zákonů.² Občanský soudní řád je také procesní předpis, který obsahuje komplexní úpravu sporného i nesporného řízení před soudem. Upravuje věcnou a místní příslušnost soudů, požadavky na úkony soudu a účastníků řízení, definuje účastníky řízení, obsahuje komplexní úpravu doručování. Dále rovněž upravuje průběh soudního řízení před soudem prvního stupně, stanoví průběh dokazování, popisuje náležitosti soudního rozhodnutí, vymezuje odvolací důvody a upravuje též mimořádné opravné prostředky.

Civilní proces je samostatným, zvláštním procesním odvětvím a jedním ze soudních řízení (další soudnictví jsou např. trestní, správní, ústavní). Zaměřuje se na vztahy soukromoprávní povahy. Winterová a kol. (1999, str. 38) definuje civilní proces jako „*soubor právních vztahů vznikajících v důsledku postupu (procesních úkonů) soudu a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a některým jiným právním vztahům*“. Za základní dělení civilního procesu bývá považováno rozdělení na řízení nalézací a vykonávací.

Občanskoprávní vztahy vznikají z právních úkonů nebo z jiných skutečností, s nimiž zákon vznik těchto vztahů spojuje, a jsou upraveny občanským zákoníkem. Občanský zákoník (dále obč. zák.) upravuje „*majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony*“ (Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J. a kol., 2006). Dle ustanovení § 2 odst. 2 obč. zák. mají účastníci v občanskoprávních vztazích rovné postavení. V obč. zák. jsou upravena a definována různá práva, ustanovení, smlouvy (např. práva věcná, vlastnické právo, dědění, závazkové právo, nájemní smlouva), které mohou být

² Přesné znění dostupné v ASPI – Občanský soudní řád – obecná ustanovení - § 1

předmětem civilního procesu a v jeho průběhu i předmětem dokazování.

3. Soustava soudů a jejich pravomoc

Z § 7 odst. 1 o.s.ř. vyplývá, že v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Civilní pravomoc se vztahuje na věci vypočtené v § 7 a je vykonávána civilními soudy.

Soustavou, organizací a činností soudů se zabývá Zákon č. 6 z roku 2002 Sbírky o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (Zákon o soudech a soudcích)³ Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy. V obvodu hlavního města Prahy působnost krajského soudu vykonává Městský soud v Praze a působnost okresního soudu vykonávají obvodní soudy. V obvodu města Brna vykonává působnost okresního soudu Městský soud v Brně. Názvy, obvody a sídla vrchních, krajských a okresních soudů, rovněž názvy a obvody v hlavním městě Praze jsou přílohou ke shora citovanému zákonu⁴. Nejvyšší soud jako vrcholný soudní orgán zajišťuje především jednotu a zákonnost rozhodování v občanském soudním řízení tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy. Tzn., že rovněž sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí soudů v občanském soudním řízení a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti

³ Zákon č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

⁴ Názvy a sídla soudů jsou dostupné adrese: <http://portal.justice.cz/justice2/uvod/Soudy.aspx>

ve věcech určitého druhu. Vrchní soudy rozhodují v případech stanovených zákony o řízení před soudy jako soudy druhého stupně ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodovaly krajské soudy, které patří do jejich obvodu. Krajské soudy rozhodují v případech stanovených zákony o řízení před soudy jako soudy druhého stupně ve věcech, v nichž rozhodovaly v prvním stupni okresní soudy, které patří do jejich obvodu. Dále rozhodují v případech stanovených zákony o řízení před soudy jako soudy prvního stupně. V případech stanovených zákonem rovněž rozhodují ve věcech správního soudnictví. Okresní soudy rozhodují jako soudy prvního stupně, nestanoví-li zákony o řízení před soudy jinak. Okresní soud se skládá z předsedy soudu, místopředsedy nebo místopředsedů soudu, předsedů senátů a dalších soudců. Rozhodovací činnost okresního soudu vykonávají soudci a přísedící. V rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem se na rozhodovací činnosti okresního soudu podílejí vyšší soudní úředníci, justiční čekatelé, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé.

4. Věcná a místní příslušnost soudu

Dle ustanovení § 11 odst. 1 o.s.ř. řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení této příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které jsou tu v době zahájení řízení, tedy v den podání žaloby u soudu nebo vydání usnesení, kterým se zahajuje řízení bez návrhu (tzv. zásada perpetuatio fori). Z uvedeného vyplývá, že zkoumáním místní příslušnosti se zabývá soud jen na začátku řízení na rozdíl od zkoumání věcné příslušnosti, kdy soud je povinen kdykoliv za řízení vyvodit závěry z neexistence své věcné příslušnosti.

Právní úpravou věcné příslušnosti soudu se zabývá ustanovení § 9 o.s.ř., které určuje, ve kterých sporech je příslušný okresní soud a ve kterých sporech a jiných právních věcech je příslušný v prvním

stupni krajský soud. Předmětné ustanovení uvádí, že nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy. Krajským soudům jsou pak dle ustanovení § 9 odst. 2 o.s.ř. svěřeny v prvním stupni k rozhodování spory a jiné právní věci, pro něž je typická skutková nebo právní obtížnost (obchodní věci, směnky, insolvence), nebo spory, které se v soudní praxi vyskytují méně často (jedná se o věci uvedené v § 9 odst. 2 a 3 o.s.ř., např. řízení proti rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání). Místní příslušnost určuje, který ze soudů prvního stupně, tedy který soud ze všech věcně příslušných soudů, je místně příslušný věc projednat. Dle ustanovení § 84 o.s.ř. k řízení je příslušný obecní soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), není-li stanoveno jinak. § 85 o.s.ř. vymezuje, že obecným soudem účastníka je vždy okresní soud, v jehož obvodu má fyzická osoba (žalovaný) bydliště nebo v jehož obvodu se zdržuje, a má-li bydliště na více místech, tedy soud v jehož obvodu bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Obecným soudem fyzické osoby, která je podnikatelem, je pak okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání, a rovněž tak právnické osoby okresní soud, v jehož obvodu má tato sídlo. Dále jsou v § 85 vymezeny obecné soudy státu, kdy v tomto případě je to rovněž okresní soud, v jehož obvodu má sídlo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu. Obecným soudem obce je okresní soud, v jehož obvodu má své území a obecným soudem vyššího územně správního celku je okresní soud, v jehož obvodu mají sídlo jeho orgány. Výjimkou ze zásady obecného soudu žalovaného jsou ustanovení § 88 o.s.ř., kdy namísto obecného soudu je k řízení příslušný jiný soud než obecný soud fyzické osoby nebo právnické osoby podle místa bydliště či sídla nebo místa podnikání. Jedná se především o výlučnou příslušnost, která se týká řízení ve věcech nemovitostí, rozvodu manželství, vypořádání společného jmění manželů, věcí týkajících se péče o nezletilé, zbavení způsobilosti k právním úkonům, prohlášení

za mrtvého, řízení o dědictví, výkonu rozhodnutí, umoření listin atd. V těchto případech je kritériem místní příslušnosti např. umístění nemovitosti, poslední společné bydliště manželů, bydliště nezletilého.

5. Úkony soudu

Dle § 36a odst. 1 o.s.ř. v řízení před okresním soudem rozhoduje samosoudce, s výjimkou pracovních věcí a dalších věcí, o nichž to zákon stanoví. V těchto případech rozhoduje senát, který je složen na okresním soudu z předsedy, kterým je soudce z povolání, a dvou laických přísedících. Na vyšších soudech pak rozhodují senáty složené ze soudců z povolání. Aby byla zajištěna zásada rovnosti účastníků řízení, je nutno, aby o věci rozhodoval nepodjatý soudce, který nemá osobní vztahy k účastníkům, k jejich zástupcům a který není zainteresován na výsledku projednávané věci. Důvody vyloučení upravuje ustanovení § 14 o.s.ř., ze kterého vyplývá, že soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich podjatosti. Rovněž tak u soudu vyššího stupně jsou vyloučeni soudci, kteří rozhodovali věc u soudu nižšího stupně. Účastníci mají právo dle § 15a o.s.ř. vyjádřit se k osobám soudců a přísedících, kteří mají věc projednávat a rozhodnout. O tomto je musí soud poučit. Účastník tedy může uplatnit námitku podjatosti a uvést, v čem spatřuje důvod pochybnosti o nepodjatosti soudce nebo přísedícího. O námitce podjatosti vznesené účastníkem rozhoduje nadřízený soud. Pokud se však sám soudce nebo přísedící dozví o skutečnosti, pro kterou je vyloučen (např. příbuzenský či přátelský vztah k účastníkům řízení a jiné), sdělí to předsedovi soudu a tento určí podle rozvrhu práce jiného soudce k projednání věci.

6. Účastníci

Dle ustanovení § 18 o.s.ř. mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení a mají právo jednat před soudem ve své mateřtině. Soud účastníkům v případě potřeby ustanoví tlumočnicka. V § 19 odstavci 1 o.s.ř. je definována způsobilost být účastníkem řízení jako „*způsobilost mít procesní práva a povinnosti, které zákon přiznává účastníkům*“ (Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M., 2001). Tato způsobilost je obdobná způsobilosti k právům a povinnostem v občanském právu hmotném. To znamená, že účastníkem může být i osoba, která nemá plnou způsobilost k právním úkonům podle hmotného práva. Způsobilost být účastníkem řízení však např. nemá osoba, která je mrtvá, popř. právnická osoba vymazaná z obchodního rejstříku. Způsobilost být účastníkem řízení však může zákon přiznat i tomu, kdo nedisponuje způsobilostí mít práva a povinnosti. Podle ustanovení § 20 o.s.ř. může každý jednat před soudem samostatně v tom rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Tato způsobilost se nazývá procesní způsobilost a odpovídá v hmotném právu způsobilosti k právním úkonům. Pokud je způsobilost k právním úkonům u účastníka omezena nebo je této způsobilosti zbaven, musí za něj jednat ustanovený nebo zákonný zástupce (opatrovník, rodič).

6.1 Způsobilost účastníků

Způsobilost být účastníkem řízení mají fyzické osoby a právnické osoby. U fyzických osob způsobilost být účastníkem řízení vzniká narozením a končí úmrtím. Pokud se týká právnických osob, tak tímto se především rozumí obchodní společnosti, družstva, občanská sdružení, politické strany, účelová sdružení majetku, jednotky územní

samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon a stát. Způsobilost být účastníkem řízení patří k základním podmínkám řízení. Je proto povinností soudu nikoliv jen po zahájení řízení, ale kdykoliv za řízení zkoumat, zda ten, kdo jako účastník řízení vystupuje, má způsobilost jím být. Nedostatek této způsobilosti je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, pro který je třeba řízení zastavit. Účastník se může stát nezpůsobilým i během řízení soudu. V tomto případě postupuje soud dle § 107 o.s.ř. Procesní způsobilostí se rozumí způsobilost vykonávat v řízení práva a povinnosti účastníka řízení samostatně nebo prostřednictvím zvoleného zástupce. Pokud se týká jednání právnických osob před soudem, tak za právnickou osobu je oprávněn jednat ve smyslu § 21 odst. 1 o.s.ř. především její statutární zástupce, pověřený zaměstnanec nebo např. prokurista. Rovněž právnická osoba se může nechat zastoupit advokátem. V případě fyzických osob jedná fyzická osoba sama za sebe. Výjimku tvoří osoba, která nemůže jednat samostatně, pak tato musí být zastoupena svým zákonným zástupcem (např. nezletilý účastník, za něhož jednají rodiče, pěstoun). Rovněž tak osoby, které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu či jsou v tomto omezení, musí být zastoupeni svým opatrovníkem. Účastník si rovněž ve smyslu § 24 o.s.ř. může zvolit pro řízení svého zástupce. Jednak může udělit plnou moc advokátovi pro celé řízení, nebo se nechat zastoupit obecným zmocněncem. V případě obecného zmocněnce se jedná o zvolenou fyzickou osobu, která má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu a bude v řízení jednat jediné osobně. Zástupci, kterého si účastník zvolí, udělí písemně nebo ústně do protokolu plnou moc. Tato plná moc může být udělena i jen pro určité úkony a lze ji v průběhu řízení odvolat. Dále dle ustanovení o.s.ř. lze ustanovit rozhodnutím soudu i opatrovníka účastníku, jehož pobyt není znám, není možno mu doručit na známou adresu v cizině nebo je stížen duševní poruchou atd. tak, aby byly chráněny jeho procesní

práva a povinnosti. Zákon rovněž pamatuje na případy, kdy ochrana zájmů účastníka vyžaduje, aby byl v řízení zastoupen, ale jeho sociální poměry nejsou natolik dobré, aby si mohl hradit právní zastoupení (advokáta). V tom případě, pokud účastník prokáže soudu svoji špatnou sociální situaci a jsou u něj podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 138 o.s.ř., ustanoví mu soud na jeho žádost zástupce (advokáta).

7. Řízení u soudu

7.1 Zahájení řízení u soudu

Řízení u soudu lze zahájit podáním návrhu (nejčastěji žaloby) ze strany účastníka či usnesením soudu, podle něhož se řízení zahajuje bez návrhu. Účastníci mohou provádět své úkony jakoukoliv formou, pokud zákon nepředepisuje určitou formu. Každý úkon účastníka se posuzuje podle jeho obsahu. Nejčastějším podáním v rámci civilního řízení je podání žaloby. Náležitosti žaloby (návrhu) upravuje ustanovení § 79 o.s.ř., ze kterého je patrné, že žaloba musí obsahovat kromě obecných náležitostí zmiňovaných v ustanovení § 42 odst. 4 o.s.ř., jméno, příjmení a bydliště účastníků, popř. obchodní jméno nebo název a sídlo právnické osoby atd., popř. označení jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává a hlavně z návrhu musí být především patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Navrhovatel je rovněž povinen připojit k návrhu listinné důkazy, jichž se dovolává. Návrh je poté potřeba učinit v potřebném počtu vyhotovení tak, aby každý účastník posléze od soudu obdržel v rámci řízení jeden stejnopis a jeden se stal obsahem civilního spisu. Žalobní petit musí být úplný, určitý a srozumitelný. S ohledem na případný výkon rozhodnutí musí být přesně vymezena práva a povinnosti v něm obsažené. Návrh (žaloba)

musí být vlastnoručně podepsán navrhovatelem (žalobcem), zvolí-li si tento zástupce, postačí podpis pouze zástupce či zmocněnce. Za právnické osoby podepisují návrh (žalobu) její statutární orgány, jednatelé či pověření zaměstnanci. § 80 o.s.ř. vymezuje druhy návrhů. Dle ustanovení tohoto § lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto o osobním stavu, o splnění povinnosti, která vyplývá ze zákona, z právního vztahu nebo z porušení práva a o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. Pokud podání neobsahuje všechny náležitosti, které podle ustanovení § 42 odst. 4 o.s.ř. musí obsahovat, nebo je neurčité a nesrozumitelné, soud vyzve účastníka, aby toto podání bylo opraveno nebo doplněno, a k tomuto doplnění mu určí lhůtu a zároveň jej poučí, jak je třeba opravu nebo doplnění provést (§ 43 odst. 1 o.s.ř.). Nesplní-li účastník svoji povinnost uloženou mu usnesením, tedy, že podání není řádně doplněno ani opraveno, a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud usnesením podání, kterým se zahajuje řízení, odmítne (§ 43 odst. 2 o.s.ř.).

7.2 Dispozice účastníka se žalobou

Žalobce (navrhovatel) může během řízení měnit svůj návrh na zahájení řízení. Změnu návrhu musí obdržet ostatní účastníci do vlastních rukou, pokud nebyli přítomni u jednání, kde ke změně došlo. Žalobce může svůj návrh měnit opakovaně. Soud ale nemusí změnu návrhu připustit (§ 95 odst. 2 o.s.ř.). Do doby, než soud rozhodne o vneseném návrhu na změnu žaloby, nelze pokračovat v řízení o původním návrhu. Dle ustanovení § 96 odst. 1 o.s.ř. může žalobce vzít návrh (žalobu) za řízení zpět, a to z části nebo zcela. Dle odstavce druhého uvedeného §, je-li návrh vzat zpět, soud řízení zcela, popř. v rozsahu zpětvzetí zastaví. Soud může též rozhodnout o tom, že zpětvzetí návrhu není účinné, a to v případě, že rozhodnutí

ve věci již nabylo právní moci (§ 96 odst. 5 o.s.ř.). V případě, že již bylo zahájeno jednání a žalobce vezme během řízení svůj návrh zpět, je soud povinen před rozhodnutím o tomto úkonu vyzvat ostatní účastníky řízení, aby se vyjádřili, zda se zpětvzetím žaloby souhlasí či nikoliv. Jestliže ostatní účastníci se zpětvzetím návrhu z vážných důvodů nesouhlasí, soud rozhodne, že zpětvzetí návrhu není účinné. Pokud nebylo ještě ve věci rozhodnuto, pokračuje soud po právní moci usnesení v řízení. Ke zpětvzetí návrhu může dojít např. i během odvolacího řízení, avšak do doby, než rozhodnutí odvolacího soudu nenabude právní moci. Zde je však opět nutný souhlas žalované strany. O zastavení řízení (případně zrušení rozhodnutí o věci) a o neúčinnosti zpětvzetí rozhodne soud usnesením a zároveň rozhodne o náhradě nákladů řízení. Zastaví-li soud řízení jen zčásti, o náhradě nákladů řízení nerozhoduje. Proti usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení je odvolání přípustné. Příslušným k vydání tohoto usnesení je okresní soud tehdy, pokud ke zpětvzetí došlo a) před začátkem jednání u soudu prvního stupně, b) v průběhu řízení před soudem prvního stupně, c) po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže nebylo napadeno odvoláním nebo odvolání bylo podáno po zpětvzetí návrhu a d) po vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu.

V § 97 o.s.ř. je vymezen pojem vzájemná žaloba. Dle odstavce prvního zmíněného § žalovaná strana může za řízení uplatnit svá práva proti žalobci i vzájemným návrhem. Vzájemný návrh může soud vyloučit k samostatnému řízení, pokud nejsou podmínky pro spojení věcí (§ 97 odst. 2 o.s.ř.). Pro vzájemnou žalobu platí vše, co o.s.ř. spojuje se žalobou. Typické je pro ni zejména, že žalovaný neuznává peněžitou pohledávku žalobce a jde ze strany žalovaného o kompenzační projev (zápočet).

7.3. Platební rozkaz

V § 172 odst. 1, 3 o.s.ř. je upraveno řízení o vydání platebního rozkazu. Platební rozkaz je rozhodnutí ve věci samé, vydané v tzv. zkráceném řízení, kde skutkovým základem jsou pouze skutečnosti tvrzené žalobcem. Platební rozkaz se vydává ve věcech, kde je uplatněno právo na zaplacení peněžité částky, a lze jej vydat i bez výslovného návrhu žalobce a bez slyšení žalovaného. Rovněž před vydáním platebního rozkazu je soud povinen zkoumat podmínky řízení, a to jak věcnou, tak místní příslušnost. Platební rozkaz lze vydat pouze v případě, že žalobnímu nároku bude soudem v plném rozsahu vyhověno. Platební rozkaz nelze vydat, pokud by měl být doručen žalovanému do ciziny. Vzhledem k povaze platebního rozkazu, který je rozhodnutím vydaným na základě tvrzení žalobce, je nutno v souladu se zákonem doručit žalovanému platební rozkaz do vlastních rukou, jakýkoliv náhradní způsob doručení je zde vyloučen. Pokud se nepodaří doručit žalovanému platební rozkaz do vlastních rukou, soud jej zruší usnesením v plném rozsahu. Poté jsou soudem činěna další potřebná opatření, zejména pátráno po žalovaném, popř. je žalovanému pro řízení ustanoven opatrovník, se kterým soud pokračuje v řízení. Proti platebnímu rozkazu mohou žalovaní či jeden ze žalovaných podat odpor do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu. Včas podaným odporem se ruší platební rozkaz v celém rozsahu a soud nařídí jednání.

7.4 Soudní smír

Dle ustanovení § 99 odst. 1 o.s.ř. lze řízení skončit soudním smírem. Za smír se považuje dohoda účastníků uzavřená za řízení. Soud musí rozhodnout o schválení či neschválení takového smíru. Pokud soud smír účastníků schválí, řízení tím končí. Při rozhodování

o schválení soudního smíru je soud povinen zkoumat, zda smír není v rozporu s právními předpisy. Ke smíru může dojít pouze v nalézacím a odvolacím řízení. V dovolacím řízení je smír vyloučen. Soud se má o dosažení smíru mezi účastníky pokoušet, připouští-li to povaha věci. Účastníci mohou uzavřít smír do protokolu při jednání soudu a musí jej podepsat. O schválení či neschválení smíru rozhoduje soud usnesením. Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku (§ 99 odst. 3 o.s.ř.) a je rovněž titulem pro výkon rozhodnutí. Dle § 202 odst. 1 písm. h) o.s.ř. proti výroku usnesení, kterým byl smír schválen, není odvolání přípustné. Odvolání však lze podat do výroku usnesení o náhradě nákladů řízení, nebyla-li tato otázka vyřešena smírem. V případě, že soud usnesením smír neschválí, je odvolání přípustné. Je vyloučeno uzavřít smír zejména ve věcech, kde lze řízení zahájit i bez návrhu (§ 81 o.s.ř. – např. řízení o způsobilosti k právním úkonům, řízení opatrovnické, řízení o dědictví atd.), ve věcech v nichž se rozhoduje o osobním stavu (§ 80 o.s.ř. – např. rozvod manželství, neplatnost manželství, určení otcovství), a v neposlední řadě ve věcech, v nichž hmotné právo nepřipouští vyřízení věci dohodou účastníků právního vztahu.

7.5 Průběh řízení

V § 100 odst. 1 o.s.ř. jsou vyjádřeny tři ze zásad civilního procesu, a to zásada oficiálnosti, zásada hospodárnosti řízení a zásada jednotnosti řízení. Zásada oficiality spočívá v povinnosti soudu z úřední povinnosti postupovat v již zahájeném řízení, tzn., že zásadně platí, až na zákonné výjimky, že nečinnost účastníků nebrání v dalším postupu řízení (§ 101 odst. 2 a § 153a o.s.ř.). Pokud se v řízení vyskytne překážka, je soud povinen učinit všechna potřebná opatření k jejímu odstranění (§ 107-111 o.s.ř.). Zásadou jednotnosti řízení se rozumí to, že pořadí jednotlivých úkonů soudu není

stanoveno přesně zákonem, nýbrž je určováno soudem v závislosti na průběhu řízení. Zásada hospodárnosti pak vyjadřuje obecný požadavek, aby činnost soudů směřovala k rychlému rozhodnutí, zpravidla při jediném jednání. Jakmile je tedy řízení zahájeno, soud postupuje tak, aby věc byla projednána a rozhodnuta co nejrychleji. Usiluje především o to, aby spor byl vyřešen smírně. Je tedy např. obecnou povinností soudů usilovat o smírné vyřešení sporu ve vztahu k rozvodu manželství, snažit se o odstranění příčin rozvratu mezi manželi. Dalšími zásadami civilního řízení jsou zásady rovnosti účastníků, nestrannosti a nezávislosti soudců, volného hodnocení důkazů.⁵

7.6. Zkoumání podmínek řízení

Soud před nařízením jednání zkoumá, zda jsou splněny podmínky řízení, za nichž může rozhodnout ve věci samé (§ 103 o.s.ř.), tzn., že se zabývá návrhem na zahájení řízení, příslušností soudu jak věcnou, tak místní, podmínkami na straně účastníků řízení (zda jsou vůbec způsobilí být účastníky řízení), ale i takzvanými negativními procesními podmínkami, tj. překážka litispendence (tedy již zahájeného řízení) nebo překážkou rei iudicatae (překážka věci rozsouzené). Dospěje-li soud k závěru, že jde o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, tak ve smyslu § 104 odst. 1 o.s.ř. řízení zastaví. Jde-li o nedostatek podmínky řízení, který lze odstranit, učiní soud k tomu všechna vhodná opatření.

Soud před nařízením jednání je ještě povinen vyzvat účastníka k zaplacení soudního poplatku z návrhu na zahájení řízení, pokud tento nebyl zaplacen spolu s podáním návrhu. Soudní poplatky jsou upraveny Zákonem o soudních poplatcích č. 549/91 Sb. v platném znění. Pokud účastník nesplní ani na dodatečnou výzvu soudu ve lhůtě

⁵ Zásady blíže specifikovány na adrese: http://legalpartners.cz/index.php?p=2_22

stanovené mu soudem svoji poplatkovou povinnost, soud řízení zastaví. Citovaný zákon uvádí taxativně, která řízení, a které fyzické a právnické osoby jsou od placení soudních poplatků osvobozeny. Kromě toho může účastník ve smyslu § 138 o.s.ř. požádat ze sociálních důvodů o osvobození od placení soudních poplatků, a pokud splňuje podmínky a odůvodňují-li to jeho poměry a nejde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva, je mu soudem osvobození přiznáno. Přiznané osvobození však lze kdykoliv za řízení odejmout, pakliže se ukáže, že sociální poměry účastníka osvobození neodůvodňují.

7.7. Nařízení jednání a doručování účastníkům

„Smyslem (účelem) jednání je projednání sporu nebo jiné věci za přítomnosti účastníků, vedlejších účastníků a jejich zástupců nebo zmocněnců, popřípadě dalších osob, které se ho podle zákona musí (mají právo) zúčastnit, a za účasti veřejnosti (nebyla-li vyloučena), tak, aby po jeho skončení mohlo být o věci rozhodnuto (vyhlášeno rozhodnutí o věci)“ (Drápal, L., 2002). Pokud soud dospěje k závěru, že žaloba je projednatelná, nařídí a připraví jednání. K tomuto jednání včas a řádně předvolá účastníky a všechny, jejichž přítomnosti je u jednání třeba. Soud při tom dbá, aby předvolání bylo doručeno účastníkům tak, aby měli zpravidla nejméně 10 dnů času na přípravu (§ 115 odst. 2 o.s.ř.). Pokud soud nedoručí písemnost při jednání, nebo jiném právním úkonu, lze písemnost doručit prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky. Pokud toto není možné, soud doručí písemnost na žádost adresáta na jinou adresu nebo na elektronickou adresu. Pokud ani takto nelze doručit, lze nařídít doručení prostřednictvím doručujícího orgánu nebo účastníka řízení či jeho zástupce. Od 1.7.2009 vstoupila v účinnost novela o.s.ř., která zavedla novou úpravu doručování soudních zásilek. Základem této novely

je úprava, která přinesla odpovědnost za doručení písemnosti na adresáta. Základem je takzvaná povinná doručovací adresa, na kterou jsou zásilky doručovány. Nyní platí tzv. fikce doručení, což znamená, že zásilka se po splnění zákonných podmínek považuje za doručenou, i když si jí účastník nepřečetl. Zásilky jsou účastníkům zasílány na povinnou doručovací adresu a podle jejich typů v datové či listinné podobě. Způsob doručování je závislý na druhu zásilky. Zásilkou určenou do vlastních rukou účastníka je zejména zásilka, která obsahuje žalobu či rozsudek. Pokud účastník není zastižen, doručovatel vloží do jeho domovní schránky výzvu a zásilku uloží na poště. Nevyzvedne-li si ji účastník na poště, bude desátým dnem považována soudem za doručenou a jedenáctý den pošta vloží zásilku do domovní schránky. Není-li možné výzvu do domovní schránky vložit, bude písemnost vrácena soudu a výzva k jejímu vyzvednutí vyvěšena na úřední desce. Platební rozkaz, výzva k vyjádření žalobě pod sankcí uznání nároku a předvolání k přípravnému jednání, to jsou zásilky určené do vlastních rukou s vyloučením vložení do schránky, tedy bez fikce doručení. Nezasáhne-li doručovatel účastníka, vloží do schránky výzvu a zásilku uloží na poště. Pokud si účastník nevyzvedne zásilku do 10 dnů, je zásilka poštou vrácena soudu jako nedoručená. Rovněž tak písemnost je vrácena soudu, nemá-li účastník schránku. Soud v tomto případě vyvěsí na úřední desce výzvu k vyzvednutí zásilky. Ostatní soudní zásilky, zejména usnesení, předvolání, výzvy a jiná sdělení soudu vloží doručovatel do schránky účastníka, pokud ho nezastihne, a tím je zásilka doručena. Nemá-li účastník schránku, je písemnost vrácena soudu, vyvěšena na úřední desce. Pokud nebude účastníkem vyzvednuta, je desátým dnem považována za doručenou. Zásilky soudu lze přebírat rovněž elektronicky. O bezplatné zřízení datové schránky je možno požádat Ministerstvo vnitra ČR nebo tak učinit prostřednictvím Czech POINT. Soudy potom mají povinnost doručovat všechny zásilky pouze

do datové schránky účastníka. Zásilka v tomto případě je doručena v momentě, kdy se účastník do datové schránky přihlásí. Pokud se nepřihlásí během desetidenní úložní doby, je zásilka desátým dnem považována za doručenu, ledaže zákon vylučuje náhradní doručení, např. platební rozkaz. Doručovací adresou pro účastníka je adresa jeho trvalého pobytu (evidovaného centrální evidencí obyvatel). Je věcí účastníka, zda se na této adrese zdržuje či nikoliv. Je mu zde účinně doručeno a nelze potom namítat, že na této adrese nebydlí. Zákon umožňuje účastníkovi, aby si nahlásil na obecním úřadě v místě trvalého pobytu doručovací adresu odlišnou od místa trvalého pobytu. Soudem bude používána do doby, dokud ji účastník nezruší.

7.8 Jednání - jeho průběh, dokazování

Jednání je zpravidla veřejné, výjimku tvoří pouze jednání prováděná notáři jako soudními komisaři. Veřejnost však může být vyloučena z projednání věci, kdyby byla ohrožena tajnost utajovaných skutečností chráněných zvláštním zákonem, obchodní tajemství, důležitý zájem účastníků nebo mravnost. Ve výjimečných případech může soud odepřít přístup k jednání i nezletilým a fyzickým osobám, u nichž je obava, že by rušily důstojný průběh jednání (§ 116a o.s.ř.).

Občanský soudní řád ve svém ustanovení § 53 pamatuje na pořádkové opatření – pořádkovou pokutu. Pořádkovou pokutu lze uložit tomu, kdo hrubě ztěžuje postup řízení, zejména tím, že se nedostavuje k soudu, ačkoliv byl řádně a včas předvolán (to může být jak účastník řízení, tak svědek, znalec atd.), neuposlechne příkazu soudu, ruší pořádek u jednání (tzn., že pořádkovou pokutu lze uložit nejen účastníku řízení, svědkovi atd., ale i osobě, která se jednání zúčastňuje jako veřejnost), učiní hrubě urážlivé podání, ať již písemné nebo ústní, které směřuje vůči soudu nebo ostatním osobám zúčastněným na řízení atd. Pořádková

pokuta je krajním opatřením, a to zejména v případě, kde domluva a mírnější prostředky nevedly k nápravě. Pořádkovou pokutu lze uložit až do výše 50.000,-- Kč. Pořádkovou pokutu ukládá předseda senátu (samosoudce) nebo vyšší soudní úředník, popř. jiná oprávněná soudní osoba. Zákon umožňuje pořádkovou pokutu dodatečně a i po skončení řízení soudem prominout, jestliže to odůvodňuje pozdější chování toho, jemuž byla uložena.

Průběh jednání zahajuje, řídí a končí předseda senátu. Rovněž tak činí vhodná opatření, aby byl splněn účel jednání, a dbá na to, aby jednání probíhalo důstojně a věc mohla být tak bez průtahů a spravedlivě projednána. Jednání se zpravidla koná v jednacích síních soudu. Předseda senátu písemně předvolá všechny účastníky řízení na určitou hodinu, po vstupu těchto účastníků do jednacích síní je soudem zjišťována totožnost těchto účastníků a sděleno jim místo, kam se mají jako procesní strany posadit. Poté předseda senátu sdělí účastníkům předmět řízení a poučí je při prvním jednání o možnosti vznášet námitky proti věcné a místní příslušnosti soudu a osobě soudce.

Pokud námitky nejsou vzneseny, zahájí předseda senátu jednání tím, že vyzve žalobce, aby přednesl žalobu nebo sdělil její obsah a žalovaného, aby sdělil své námitky vůči žalobě. Pokud žalovaný či jiný účastník se dosud písemně nevyjádřil, a je jednání přítomen, vyzve ho předseda senátu, aby se ve věci vyjádřil. Účastníci mají ve smyslu § 120 o.s.ř. důkazní povinnost, tzn., že jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Pokud tak neučiní, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny. Nicméně ve smyslu § 118a odst. 3 o.s.ř., zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhne důkazy k prokázání svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy (neunesení důkazního břemene). Ve smyslu § 118b odst. 1 o.s.ř. je nutno, aby

účastníci uvedli rozhodné skutečnosti o věci samé a označili důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, popř. do uplynutí lhůty, která je za tímto účelem účastníkům poskytnuta. K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům je možno soudem přihlídnout pouze, jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků.

Dokazování provádí soud zpravidla u jednání, přičemž postup dokazování určuje soud. Zákon tedy nepředepisuje žádná pravidla pro pořadí prováděných důkazů. V případě, že je to účelné (např. ekonomická stránka věci), může být o provedení důkazů požádán jiný soud (svědecká výpověď, účastnická výpověď atd.) nebo proveden důkaz mimo jednání (výslech svědka v domácnosti, místní ohledání). Za důkazy mohou sloužit všechny prostředky, kterými lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření různých orgánů, notářské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Soud pak důkazy zhodnotí podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti tak, jak je uvedeno v § 132 o.s.ř., neboť zásada volného hodnocení důkazů vyjadřuje závěr, který si soudce učiní o pravdivosti tvrzených skutečností vzhledem ke zprávám získaným z provedených důkazů. Jedním z důkazů je výslech účastníka, který soud nařídí, jestliže dokazovanou skutečnost nelze prokázat jinak. Účastník, který má být vyslechnut s výslechem musí souhlasit, to však neplatí v řízení o rozvod manželství a ve věcech taxativně uvedených v § 120 odst. 2 o.s.ř. Účastníci jsou povinni dostavit se k výslechu, vypovídat pravdu, nic nezamlčovat, o tom jsou soudem poučeni. Rovněž každá fyzická osoba, která není účastníkem řízení, je povinna se dostavit na předvolání soudu a vypovídat jako svědek. I pokud se týká svědecké výpovědi, je povinností svědka vypovědět pravdu, nic nezamlčovat, zákon dává svědkovi možnost odepřít výpověď pouze v případě, že by způsobil trestní stíhání sobě nebo osobám blízkým.

O důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud. A soud je rovněž povinen svědka poučit o významu svědecké výpovědi a o trestních následcích křivé výpovědi (§ 126 o.s.ř.). Dalším významným důkazním prostředkem v občanském soudním řízení je znalecký posudek. Často je nutno posoudit skutečnosti, k nimž je třeba mít odborné znalosti. Soud proto ustanoví znalce, kterého vyslechne nebo mu uloží vypracovat znalecký posudek (např. cena nemovitosti, testy DNA při určení otcovství atd.). Místo posudku lze si také vyžádat potvrzení nebo odborné vyjádření, o jehož správnosti nemá soud pochybnost. Důkazní prostředky jsou v § 125 o.s.ř. vypočítány jen příkladmo. Nicméně důkazním prostředkem je každá skutečnost, která je způsobilá zjistit skutkový vztah (je tedy možný důkaz videozáznamem, DVD, filmovým záznamem či zvukovým záznamem nebo fotografií). Pokud soud provádí důkaz listinou, tak její část při jednání předseda senátu přečte nebo sdělí její obsah. Nad rámec věci lze konstatovat, že dle ustanovení § 121 o.s.ř. není třeba dokazovat skutečnosti obecně známé, jakož i právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve sbírce zákonů České republiky.

Pokud povaha a rozsah projednávané věci nepřipouští, aby věc byla projednána a rozhodnuta při jediném jednání, umožňuje zákon z důležitých důvodů jednání odročit. Důvody odročení musí být účastníkům sděleny (§ 119 odst. 1 o.s.ř.). K dalšímu jednání musí být účastníci předvoláni zpravidla 5 dní předem. Před skončením jednání poučí ještě předseda senátu ve smyslu § 119a odst. 1, 2 o.s.ř. účastníky přítomné u jednání, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí, neboť později uplatněné skutečnosti jsou důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a o.s.ř. Pokud účastníci nové skutečnosti a důkazy přes poučení nevedou, jsou vyzváni předsedou senátu k závěrečné řeči, tzn., aby se vyjádřili ke svým návrhům, provedenímu dokazování a ke skutkové a právní stránce věci.

7.9 Rozsudek

Po přednesení závěrečných návrhů předseda senátu zpravidla přeruší jednání a posléze vyhlásí rozsudek. Pokud se jedná o složitější věc k projednání, lze vyhlášení rozsudku odročit o 10 kalendářních dnů. Rozsudkem se rozhoduje ve věci samé. V rámci vyhlášení rozsudku soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu v době vyhlášení rozsudku. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně a je vyhlášen jménem republiky. Předseda senátu uvede výrok rozsudku, odůvodní jej a poučí účastníky o možnosti podat případné odvolání a o možnosti výkonu rozhodnutí. Zákonná lhůta pro písemné vyhotovení rozsudku představuje 30 dnů ode dne vyhlášení rozsudku (§ 158 odst. 4 o.s.ř.). Dle § 157 odst. 1 o.s.ř. písemné vyhotovení zpravidla obsahuje po slovech „Jménem republiky“ označení soudu, jména a příjmení soudců a přísedících, přesné označení účastníků a jejich zástupců. Dále obsahuje označení projednávané věci, výrok a odůvodnění, rovněž tak poučení o tom, zda je přípustný nebo nepřípustný opravný prostředek. V odůvodnění rozsudku zpravidla uvádí, čeho se žalobce domáhal a jak se ve věci vyjádřil žalovaný, stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má za prokázané a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil. Zároveň uvede, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc byla posouzena po právní stránce. Rovněž se vyjádří k tomu, proč některé navržené důkazy neprovedl. Stejnopis písemného vyhotovení rozsudku se pak doručuje účastníkům, případně jejich zástupcům.

7.10 Náklady řízení

V rámci výroku rozsudku je soud povinen rozhodnout o nákladech řízení, které účastníkům či státu v rámci řízení u soudu vznikly (§ 151 odst. 1 o.s.ř.). Náklady řízení lze definovat jako „náklady, které vznikají přímo účastníkům řízení, např. soudní poplatek, hotové výdaje, ztráta na výdělku, odměna advokáta atd.“ (Winterová, A. a kol., 1999). Při tomto soud vychází z ustanovení § 142 o.s.ř. Účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přiznává plnou náhradu nákladů řízení (tzn. že protistrana je povinna mu nahradit náklady vzniklé s právním zastoupením, náklady vzniklé jemu osobně, tzn. např. cestovné k soudu, náklady vynaložené za soudní poplatek a náklady složené na výzvu soudu (např. záloha na znalecký posudek). Pokud měl účastník ve věci úspěch pouze částečný, soud toto posoudí a náhradu nákladů poměrně rozdělí, popř. rozhodne, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů. Pokud měl účastník neúspěch v poměrně nepatrné části, nebo rozhodnutí o výši plnění záviselo na znaleckém posudku, nebo na úvaze soudu, lze mu přiznat plnou náhradu nákladů řízení. V rámci rozhodnutí o nákladech řízení rozhoduje soud rovněž o náhradě nákladů státu (§ 148 odst. 1, 2 o.s.ř.), neboť tento má podle výsledku řízení právo na náhradu nákladů, které za účastníky platil, pokud nejsou osvobozeni od soudních poplatků. Jedná se o náklady, které vyplývají např. ze zaplaceného svědečného státem, nebo z doplatku znaleckých posudků.

7.11 Rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání

Samostatnou skupinu v občanském soudním řádu tvoří rozsudek pro uznání (§ 153a o.s.ř.) a rozsudek pro zmeškání (§ 153b o.s.ř.). Rozsudkem pro uznání rozhodne soud v případě, že žalovaný v průběhu soudního řízení uzná nárok nebo základ nároku, který

je proti němu uplatňován. Tento rozsudek nelze vydat ve věcech, ve kterých nelze schválit a uzavřít smír. Žalovaný může nárok uznat písemně či do protokolu před soudem. Podmínkou rozsudku pro uznání je, aby žaloba a usnesení v případě § 114b o.s.ř., kdy je žalovaný vyzván, aby se k určité věci vyjádřil, byla žalovanému doručena do vlastních rukou, pak teprve může nastat fikce uznání dle § 153a o.s.ř. Pro vydání rozsudku pro uznání nemusí být nařízeno jednání. Pokud se týká rozsudku pro zmeškání, tak jeho podstata spočívá v tom, že zmešká-li žalovaný jednání, ke které mu byla řádně doručena žaloba a předvolání nejméně 10 dnů předem, může soud, navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání. Stejně jako v případě rozsudku pro uznání rozsudek pro zmeškání nelze vydat ve věcech, ve kterých nelze uzavřít nebo schválit smír. Pokud se později prokáže, že žalovaný zmeškal jednání z omluvitelného důvodu, soud na návrh žalovaného tento rozsudek zruší a je nařízeno jednání. V odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvádí soud pouze předmět řízení a stručně důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo pro zmeškání. Rozsudek nabývá právní moci uplynutím lhůty k podání odvolání. Odvolání lze zpravidla podat do 15 dnů ode dne doručení rozsudku. Pokud se účastníci práva odvolání vzdali, právo odvolání jim již nepřísluší a rozsudek nabývá právní moci již doručením.

7.12 Usnesení

Dle § 167 o.s.ř., nestanoví-li zákon jinak, rozhoduje soud usnesením. Usnesením se rozhoduje především o podmínkách řízení (např. vyslovení místní nepřislušnosti), o zastavení nebo přerušení řízení, o odmítnutí návrhu, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení, jakož i o věcech, které se vedení řízení týkají. Na usnesení se přiměřeně užije ustanovení o rozsudku.

Usnesení vyhlašuje předseda senátu přítomným účastníkům, pokud je při jednání alespoň jeden z účastníků přítomen. Popř. soud doručí usnesení účastníkům, ale pouze, pokud je proti němu odvolání, pokud je účastníkům, popř. dalším osobám uložena nějaká povinnost nebo je-li to třeba k provedení řízení. Pokud je usnesení vyhotovováno v písemné formě, tak obsahuje záhlaví, znění výroku, odůvodnění a poučení, která je soud povinen účastníkům poskytnout, datum a místo vydání usnesení a podpis vydávajícího soudce či pověřeného zaměstnance soudu (vyšší soudní úředník atd.). Písemné vyhotovení usnesení, kterým se zcela vyhovuje návrhu, jemuž nikdo neodporoval, nebo usnesení, které se týká vedení řízení, anebo usnesení podle § 104a o.s.ř. (věcná příslušnost) nemusí obsahovat odůvodnění. Soud je samozřejmě vázán usnesením, jakmile jej vyhlásí, pokud nedošlo k vyhlášení, jakmile bylo doručeno. Usnesením, kterým se upravuje vedení řízení, není soud vázán.

8. Odvolání

Odvolání je řádným opravným prostředkem, které lze podat jak proti rozsudku, tak proti usnesení soudu prvního stupně. Právo odvolání však přísluší pouze účastníku, jemuž byla rozhodnutím soudu v jeho právech způsobena újma. Odvolání nemůže tedy podat ten účastník, jemuž bylo rozhodnutím soudu zcela vyhověno. Subjektivní legitimaci k podání odvolání zákon přiznává účastníku řízení, ale také vedlejšímu účastníku za předpokladu, že jeho úkon neodporuje úkonu účastníka (tj. především vzdání se práva odvolání, respektive zpětvzetí odvolání). Dle ustanovení § 202 odst. 1 není odvolání přípustné proti usnesením, jimiž se upravuje vedení řízení, byl přibrán k řízení další účastník, bylo zahájeno řízení bez návrhu, účastník byl vyzván, aby opravil své podání, které je neúplné nebo neurčité. Dále, kdy bylo prominuto soudem zmeškání lhůty, byla nebo nebyla připuštěna změna návrhu

nebo bylo rozhodnuto o svědečném nebo o nárocích podle § 139 odst. 3 o.s.ř., byl schválen smír, bylo rozhodnuto o návrhu občana na provedení opravy nebo doplnění voličského seznamu, byl zamítnut návrh na přerušlení řízení, byl žalovaný vyzván, aby se písemně vyjádřil (§ 114b o.s.ř.) a bylo opraveno rozhodnutí, netýká-li se oprava výroku rozhodnutí. Odvolání rovněž není přípustné proti rozsudku, jimž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 10.000,- Kč, to však neplatí u rozsudku pro uznání a o rozsudku pro zmeškání. Není přípustné odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí. Odvolání se podává do 15 dnů ode dne písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje. V odvolání by měl účastník uvést, proti kterému rozhodnutí směřuje a v čem je spatřována účastníkem nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu (odvolací důvod) a čeho se odvolatel odvoláním domáhá (odvolací návrh). U odvolání proti rozsudku pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání jsou odvolacím důvodem jen vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) (např. že rozhodoval věcně nepřislušný soud, rozhodnutí soudu prvního stupně vydal vyloučený soudce atd.) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jeho vydání. Je-li podáno odvolání, rozhodnutí nenabývá právní moci, dokud o odvolání pravomocně nerozhodne odvolací soud (tzv. suspenzivní účinek odvolání). Dokud odvolání nebylo odvolacím soudem rozhodnuto, je možné jej vzít zpět a v takovém případě odvolací soud řízení zastaví. Pokud je odvolání podáno pozdě, předseda senátu soudu prvního stupně toto odvolání odmítne. V případě podání odvolání se předseda senátu soudu prvního stupně postará o odstranění případných vad ve včas podaném odvolání. Pokud se nepodaří vady odstranit nebo má-li za to, že odvolání je podáno tím, kdo k tomu nebyl oprávněn, nebo že není přípustné, předloží věc po uplynutí odvolací lhůty odvolacímu soudu.

8.1 Mimořádné opravné prostředky

Nelze nezmínit, že kromě řádného opravného prostředku, jakým je shora citované odvolání, o.s.ř. zná ještě dva typy mimořádného opravného prostředku, a to je obnova řízení, žaloba pro zmatečnost a dovolání.

Obnovou řízení lze napadnout pravomocný rozsudek či usnesení, zejména z důvodu, pokud jsou zde skutečnosti nebo důkazy, které účastník bez své viny nemohl použít v původním řízení. Obnovou řízení lze napadnout pravomocné rozhodnutí jak soudu prvního stupně, tak i rozhodnutí soudu odvolacího.

Žaloba pro zmatečnost je rovněž v o.s.ř. koncipována jako mimořádný opravný prostředek, který má sloužit k tomu, aby mohla být zrušena pravomocná rozhodnutí soudu, která trpí vadami, jenž představují porušení základních principů ovládajících řízení před soudem (tzn. náprava spočívající v odstranění vad procesu).

Rozhodnutí odvolacího soudu lze napadnout dovoláním, pokud to zákon připouští. Smyslem dovolání je přezkoumávání rozhodnutí odvolacích soudů z hlediska stanovených dovolacích důvodů a zjednání nápravy tam, kde rozhodnutí odvolacího soudu z pohledu právního posouzení věci, podkladu skutkových zjištění zákonnosti procesního postupu, nemůže obstát. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky v Brně. Nejvyšší soud ČR je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení, rozhoduje zpravidla v senátech složených z předsedy senátu a dvou soudců nebo ve velkých senátech kolegií.⁶

⁶ Činnost a složení Nejvyššího soudu ČR jsou přístupné na adrese:
http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/ONejvyssimsoudu~Obecneinformace~Nejvyssi_soud_Ceske~?open&lng=

Nejvyšší soud ČR a Nejvyšší správní soud mají zákonné zmocnění k vydávání sbírek judikatury (např. BUREŠ, J., 2005). Jsou v nich zveřejňována rozhodnutí nejen těchto nejvyšších soudů, ale i rozhodnutí vrchních soudů a krajských soudů. Cílem publikace rozhodnutí je sjednocování rozhodovací praxe v soustavě soudů. Publikovaná rozhodnutí jsou bezprostředně závazná pouze pro rozhodnutí v konkrétní věci. Neformálně z nich však často soudy a případně i další orgány vycházejí pro autoritu soudů, které je publikovaly, a pro jejich přesvědčivost výkladu sporných otázek. Navíc publikací rozhodnutí nejvyšší soudy do určité míry avizují, jakým způsobem s nejvyšší pravděpodobností budou rozhodovat v obdobných věcech, pokud se jimi např. na základě mimořádných opravných prostředků budou v budoucnosti zabývat. Publikace judikatury tak přispívá k předvídatelnosti soudního rozhodování a k právní jistotě.

Po vyčerpání všech řádných i mimořádných opravných prostředků může fyzická či právnická osoba, pokud je přesvědčena, že pravomocným rozhodnutím orgánu veřejné moci v řízení, kterého byla účastníkem, bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem (Listinou základních práv a svobod a Ústavou), podat ústavní stížnost. Ústavní stížnost lze tedy definovat jako podání, jímž stěžovatel namítá zásah do svých základních (ústavních) práv. O ústavní stížnosti rozhoduje Ústavní soud České republiky v Brně (dále Ústavní soud). Náležitosti ústavní stížnosti a další informace s ní spojené, jako např., kdo je oprávněn ústavní stížnost podat, jaké jsou lhůty pro podání stížnosti, povinné právní zastoupení, způsoby podání, podmínky přípustnosti a jiné lze najít na internetových stránkách Ústavního soudu.⁷ Ústavní soud rozhoduje v senátech nebo v plénu a tvoří jej 15 soudců. Soudce Ústavního

⁷ <http://www.concourt.cz/clanek/786>

soudu jmenuje prezident republiky na dobu 10 let. V čele Ústavního soudu stojí předseda a dva místopředsedové. Ústavní soud rozhoduje ve věci samé nálezem, v ostatních případech usnesením. „Odůvodnění nálezů obsahují často vyjádření k významným právním otázkám, a protože podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány a osoby, považují se za jeden z pramenů práva a zachází se s nimi jako s precedenty“ (www.concourt.cz/clanek/2023). Rozhodnutí Ústavního soudu jsou konečná a nelze se proti nim odvolat. Jediným prostředkem nápravy je následná stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

9. Předběžné opatření

V rámci občanského soudního řádu existuje institut tzv. předběžného opatření. Předběžné opatření se nařizuje zejména tam, kde je třeba, aby byly zatímně upraveny poměry účastníků nebo zde existuje reálná obava, že výkon soudního rozhodnutí by byl ohrožen. Návrh na vydání předběžného opatření je identický s návrhem v běžném civilním řízení, ale je zde třeba vylíčit skutečnosti, ze kterých vyplývá, že návrh na vydání předběžného opatření je důvodný. Předběžným opatřením lze např. uložit účastníku, aby platil výživné v nezbytné míře, odevzdal dítě do péče druhého z rodičů, poskytl alespoň část pracovní odměny, jde-li o trvání pracovního poměru a navrhovatel ze závažných důvodů nepracuje, složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu, nenakládal s určitými věcmi nebo právy. Něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. Předběžným opatřením lze také uložit povinnost někomu jinému než účastníku, ovšem pouze v případě, lze-li to na něm spravedlivě žádat. Předběžné opatření zanikne, pokud navrhovatel nepodal v zákonné lhůtě nebo ve lhůtě, kterou mu soud určil, návrh na zahájení řízení, nebylo návrhu ve věci samé vyhověno a uplynula doba určená, po kterou měl trvat.

O návrhu na předběžné opatření je soud povinen rozhodnout bezodkladně do uplynutí 7 dnů poté co byl návrh podán. Pokud se týká předběžných opatření, uvedených v § 76a o.s.ř. (předběžná opatření týkající se nezletilých dětí), může soud rozhodnout až do uplynutí 24 hodin a pokud se týká předběžných opatření dle § 76b o.s.ř. (např. domácí násilí, vykázaní z bytu), může soud rozhodnout až do 48 hodin poté.

10. Nesporné řízení

Byť se tato práce zabývá průběhem řízení ve věcech občanskoprávních sporných, nelze nezmínit řízení před soudem prvního stupně, které se zabývá tzv. nesporných řízením. Mezi tato řízení patří především řízení opatrovnické, které je procesně upraveno v § 176 – 185 o.s.ř. a hmotněprávně především v zákoně o rodině. Pro toto řízení platí rovněž ustanovení o.s.ř. Agenda opatrovnického řízení se především zabývá péčí soudu o nezletilé, tzn., že soud rozhoduje o výchově, výživě nezletilých dětí, styku rodičů, prarodičů a sourozenců s nimi, o přiznání omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti a o schválení důležitých úkonů nezletilého a rovněž o záležitostech, na nichž se rodiče nemohou dohodnout, a dále je v působnosti této agendy také řízení o osvojení nezletilých dětí, atd. V rámci opatrovnického soudu probíhá řízení i o způsobilosti k právním úkonům zletilých osob. Toto řízení má svá specifika, která jsou upravena v § 186 – 191 o.s.ř. Zvláštním řízením v rámci opatrovnického soudu je pak řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu sociální péče, tzv. detenční řízení a řízení o prohlášení za mrtvého. Dalším nesporným řízením, které upravuje o.s.ř. v § 175a - § 175zd je řízení o dědictví, které byť zůstává v agendě soudu, doznalo po novele účinné od 1.1.1993 a od 1.9.2009 velkých změn. V současné době prakticky na základě pověření soudu

celé dědické řízení provádí soudní komisař až do pravomocného skončení dědické věci. Soud se tohoto řízení zúčastňuje pouze dle výjimek uvedených v § 38 odst. 2 o.s.ř. Rovněž řízení o umoření listin a o úschovách jsou agendami, se kterými se lze v rámci nesporného řízení u soudu setkat. V řízení o úschovách slouží především k úschově věcí, peněz atd., tedy k zajištění závazku, který nemůže složitel vůči příjemci splnit, ať již je to proto, že příjemce je nepřítomen nebo je v prodlení, složitel příjemce nezná nebo má pochybnosti, kdo to je. Umořování listin slouží především k umoření ztracených či zničených listin, které je třeba předložit k uplatnění práva.

11. Pojmy, které se vyskytují v občansko-právním řízení

Aktivní legitimace je v civilním procesu označována jako materiální legitimace na straně navrhovatele (žalobce) plynoucí z hmotného práva, na jehož základě je fyzická nebo právnická osoba subjektem hmotného práva, které se stalo předmětem civilního soudního řízení. Pro nedostatek aktivní legitimace soud návrh (žalobu) zamítne.

Dokazování obnáší vyhledání důkazů (z úřední povinnosti či na základě návrhů účastníků), vlastní provedení důkazů a nakonec jejich hodnocení.

Delegace v občanském soudním řízení znamená odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu téhož druhu a stupně. Lze ji provést na návrh účastníků nebo z podnětu soudu.

Madar a kol. (1995, str. 361) rozumí *Judikaturou* „rozhodovací činnost soudů, příp. výsledky této jejich judikátní činnosti (soubor soudních rozhodnutí)“.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadnout pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu v případech, kdy to stanoví zákon. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud České republiky v Brně.

Občanskoprávní vztahy „jsou majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, vztahy vyplývající z práva na ochranu osob. Tyto vztahy upravuje občanský zákoník, pokud je neupravují jiné zákony“ (Madar, Z. a kol., 1995).

Neplatný právní úkon je takový právní úkon, který nenes s sebou právní účinky, které by jinak měl jako právní úkon platný. Neplatnost právních úkonů je dvojí, a to absolutní a relativní. Madar, Z. a kol. (1995, str. 570) definuje absolutně neplatný právní úkon jako takový, „jehož neplatnost působí vůči všem, takže ji nejen musí respektovat všechny státní orgány, ale může se jí dovolávat pouze účastník daného právního vztahu“. Relativně neplatného právního úkonu se naopak může dovolávat pouze účastník daného právního vztahu.

Notářský zápis je listina, která je sepsána notářem a má zákonem stanovený obsah a náležitosti. Sepisuje se např. o smlouvách, závětech, dohodách a vypořádání majetku pro dobu po rozvodu atd.

Soudní poplatky vybírají soudy za jednotlivé úkony (žaloba, odvolání), které jsou vymezeny v sazebníku soudních poplatků. Poplatníkem je žalobce (navrhovatel). V případě, že je žalobce osvobozen od placení soudního poplatku a soud žalobě (návrhu) vyhověl, přechází tato povinnost na žalovaného (s výjimkou např. řízení o rozvod manželství či smírčí řízení při schválení smíru).

Rozvod manželství je jediná možnost, jak může být manželství manželů (účastníků) zrušeno. Rozvod může být sporný a nebo dohodnutý (§ 24a zákona o rodině). V případě dohodnutého rozvodu musí být splněny tři podmínky, a to: manželství trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí. Při sporném rozvodu soud zjišťuje příčiny rozvratu manželství. Mají-li manželé nezletilé děti, nemůže být manželství rozvedeno, bylo-li by to v rozporu se zájmy nezletilých dětí. O rozvodu manželství rozhodují vždy v prvním stupni okresní soudy.

Závěr

Tato práce by měla být přínosem pro čtenáře či čtenářky, kteří (které) studují občanské právo (procesní) nebo se o něj z jakéhokoliv jiného důvodu zajímají. Úvod práce zmiňuje historii a změny (novely), kterými občanské právo prošlo. Obecně je zde vyjmenována soustava soudů. V první části se práce zabývala příslušností a úkony soudů, účastníky a způsobilostí účastníků.

V práci bylo specifikováno, čím a jak řízení u soudu začíná, jak probíhá a jaké jsou podmínky pro zahájení řízení. Větší prostor byl věnován jednání, jeho nařízení a průběhu. V této části práce byla také řešena otázka doručování, přičemž je uvedena zejména novela o.s.ř. z 1.7.2009, kterou veřejnost zná především díky zavedení datových schránek.

Druhá část práce se věnovala rozhodnutím prvostupňového soudu a jejich náležitostem. Dále byly též vyjmenovány a popsány opravné a mimořádné opravné prostředky. Samostatně bylo v práci pojednáváno o otázkách předběžného opatření a nesporném řízení.

Jedním z cílů této práce bylo přiblížit čtenáři průběh řízení v občansko-právních věcech u soudu prvního stupně (okresního soudu). Věřím, že se to podařilo a čtenář si přečtením této práce rozšířil své vědomosti, znalosti a informace o občanském řízení a jeho průběhu.

Seznam literatury a zdrojů:

Odborná literatura:

Beneš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: *Občanský soudní řád*, 5. vydání, Praha: C. H. Beck. 1726 s. ISBN 80-7179-338-8

Winterová, A. a kol.: *Civilní právo procesní*, 1. vydání, Praha: Linde Praha a.s.- Právnické a ekonomické nakladatelství Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1999. 663 s. ISBN 80-7201-157-X

Zákon č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

Holub, M., a kol.: *Vzory smluv a podání*, 10. vydání, Praha: Linde Praha, a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1998. 1210 s. ISBN 80-7201-607-5

Holub, M., Nová, H.: *Zákon o rodině a předpisy souvisící*, 4. vydání, Praha: Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1998. 679 s. ISBN 80-7201-093-X

Švestka, J., Jehlička, O., Škárová, M., Spáčil, J.: *Občanský zákoník* (Zákon č. 40/1964 Sb. v platném znění), 10. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006. 1465 s. ISBN 80-7179-486-4

Madar, Z. a kol.: *Slovník českého práva, I. a II. díl*, Praha: Linde Praha a.s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 1995. 716 s. ISBN 80-85647-62-1

Vaněček, V.: *Dějiny státu a práva v Československu*, 3. vydání, Praha: Orbis, 1973. 581 s. ISBN 11-087-75.

Časopisy:

DRÁPAL, L. Průběh jednání. *Právní rozhledy* č. 5/2002, 10. května 2002

BUREŠ, J. a kol. *Soudní judikatura*, květen 2005, roč. 9., č. 5, s. 25-407, ISSN 1211-8362

Internetové zdroje:

<http://www.justice.cz>

<http://www.concourt.cz/>

<http://www.nsoud.cz/>

<http://pravniradce.ihned.cz/>

<http://www.legalpartners.cz>

Seznam příloh

1. Usnesení – vyslovení místní nepříslušnosti
2. Žaloba na rozvod manželství
3. Odvolání do rozsudku

Příloha č. 1 - Vzor usnesení - místní nepříslušnost⁸

Okresní soud v Ústí nad Orlicí rozhodl samosoudkyní JUDr. v právní věci žalobkyně, nar., bytem Ústecká 257, Letohrad, proti žalovanému, nar., bytem Senovážné nám. 52, České Budějovice, **o rozvod manželství**

t a k t o :

- I. Okresní soud v Ústí nad Orlicí vyslovuje svou **místní nepříslušnost**.
- II. Po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena **Okresnímu soudu v Českých Budějovicích** jako soudu místně příslušnému.

O d ů v o d n ě n í :

U zdejšího soudu byl podán návrh na rozvod manželství.

Dle ust. § 105 odst. 1 o.s.ř. soud zkoumá místní příslušnost předtím, než začne jednat o věci samé.

Z obsahu spisu soud zjistil, že žalovaný má bydliště v obvodu Okresního soudu v Českých Budějovicích.

Dle ust. § 84 o.s.ř. je k řízení příslušný obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje. V daném případě je tedy místně příslušným Okresní soud v Českých Budějovicích, neboť v jeho obvodu žalovaný bydlí. Soud proto vyslovil svoji místní nepříslušnost s tím, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Okresnímu soudu v Českých Budějovicích jako soudu místně příslušnému.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15ti dnů ode dne doručení, dvojmo, prostřednictvím podepsaného soudu ke Krajskému soudu v Hradci Králové.

V Ústí nad Orlicí dne 8. prosince 2010

JUDr., v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:

⁸ S odkazem na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (účinné znění) nejsou v této příloze uváděna jména osob, která v ní figurují.

Příloha č. 2 - Vzor návrhu (žaloby) na rozvod manželství ⁹

Okresní soud v Ústí nad Orlicí
Husova 975
562 17 Ústí nad Orlicí

V Letohradě dne 12.12.2008

Žalobkyně:, nar., bytem Ústecká 257, Letohrad

Žalovaný:, nar., bytem Ústecká 257, Letohrad

Návrh na rozvod manželství

I.

Naše manželství bylo uzavřeno dne 22.7.2000 před Městským úřadem v České Třebové. Oba jsme občany České republiky. U obou jde o první manželství. Z manželství se narodila dne 12.7.2002 nezl. dcera

Důkaz: oddací listopad
výslech účastníků

II.

Sňatek jsme uzavřeli po krátké známosti. Zpočátku manželství jsme bydleli spolu, po narození dcery začal žalovaný pobývat s dítětem více u svých rodičů. Náš manželský život se omezil na občasné vzájemné návštěvy, které postupně ustaly. Od jara 2006 spolu nebydlíme, intimně se nestýkáme od května 2005.

III.

Žalovaný s rozvodem souhlasí a k návrhu na rozvod manželství se připojuje. Současně jsem u zdejšího soudu podala návrh na úpravu výchovy a výživy naší nezletilé dcery pro dobu po rozvodu manželství. Dále přikládám smlouvu o vypořádání vzájemných majetkových vztahů.

⁹ S odkazem na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (účinné znění) nejsou v této příloze uváděna jména osob, která v ní figurují.

IV.

Navrhuji, aby soud po splnění všech podmínek dle § 24a zákona o rodině vydal tento r o z s u d e k :

- I. Manželství žalobkyně, rozené a žalovaného, uzavřené dne 22.7.2000 před Městským úřadem v České Třebové, se rozvádí.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

.....
(žalobkyně)

Příloha č. 3 - Vzor Odvolání do rozsudku ¹⁰

Krajskému soudu v Hradci Králové
prostřednictvím
Okresního soudu v Ústí nad Orlicí

Žalobce:, Ústecká 257, Letohrad, IČ:

Žalovaný:,, Pražská 665, Letohrad

o odstoupení od kupní smlouvy

Odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Orlicí č.j. 10 C 10/2010-52 ze dne 10.10.2010

Výše uvedeným rozsudkem mi okresní soud uložil zaplatit žalobci částku 78.000,-- Kč oproti vrácení osobního vozu Škoda Favorit RZ LN 52-16, dále nahradit žalobci náklady řízení ve výši 4.000,-- Kč a České republice na účet okresního soudu zaplatit částku 500,-- Kč.

Proti tomuto rozsudku, a to do všech jeho výroků, podávám odvolání z důvodu, že soud prvního stupně rozhodl na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, neboť neprovedl důkazy, které jsem k prokázání rozhodných skutečností navrhl (§ 205 odst. 2 písm. d) o.s.ř.).

Okresní soud vycházel ze zjištění, že jsem dne 12.10.2008 prodal žalobci osobní vůz zn. Škoda Favorit za cenu 78.000,-- Kč a že žalobce dopisem ze dne 1.2.2009 mi sdělil, že odstupuje od smlouvy pro vady vozu. Soud dále dovodil, že jsem žalobce na vytčené vady před koupí neupozornil. Soud však neprovedl důkazy za účelem zjištění, zda byl žalobce upozorněn na vady vozu, pro které od smlouvy odstupuje, a to výslechem mnou navrženého svědka, který byl přítomen prohlídce vozu a jednání se žalobcem o jeho koupí a zejména důkaz znaleckým posudkem k posouzení, zda vady žalobcem vytčené činí vůz neupotřebitelným ve smyslu § 597 obč. zák.

Proto **n a v r h u j i**,
aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Okresnímu soudu v Ústí nad Orlicí k dalšímu řízení.

V Letohradě dne 1.11.2010

.....

¹⁰ S odkazem na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (účinné znění) nejsou v této příloze uváděna jména osob, která v ní figurují.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jaromír Brandýský
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Průběh řízení ve věcech občansko-právních sporných u soudu prvního stupně – okresního soudu.
Název v angličtině:	The civil law procedure in law suits at First Instance Courts - District Courts
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na průběh občansko-právního řízení u okresního soudu. Cílem je tuto problematiku přiblížit a analyzovat činnost okresního soudu v občanskoprávních sporech.
Klíčová slova:	Občansko-právní řízení Účastníci řízení Zahájení řízení Průběh řízení Rozsudek
Anotace v angličtině:	The thesis is focused on the course of civil legal proceedings in district court. The aim is to bring this issue and analyze the activities of the district court in civil cases.
Klíčová slova v angličtině:	Civil legal proceedings Parties Initiation of The proceedings Judgement
Přílohy vázané v práci:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vzor usnesení – místní nepříslušnost 2. Vzor návrhu (žaloby) na rozvod manželství 3. Vzor odvolání do rozsudku
Rozsah práce:	47 stran
Jazyk práce:	český